PERSPECTIVELE ADERĂRII ALTOR STATE LA UNIUNEA EUROPEANĂ

BOCAN Mirela,
studentă, Universitatea de Stat
din Moldova

Rezumat

Articolul examinează evoluția Uniunii Europene (UE) de-a lungul de- cadelor, evidențiind patru etape distincte de constituire a comunității. De la formarea primei comunități europene în anii '50 și până la extinderea semnificativă din 2004, pro- cesul de integrare a adus beneficii economice și sociale membrilor săi. Criteriile de ade- rare au fost stabilite la Copenhaga în 1993, punând accent pe respectarea democrației și a economiei de piață. Extinderea UE în Balcanii de Vest și Turcia a avut un impact pozitiv în promovarea stabilității și a valorilor europene. Totuși, articolul recunoaște și provocările cu care se confruntă UE, atât pe plan intern, cât și extern. Concluzionând, articolul subliniază importanța continuării procesului de extindere pentru a consolida pacea și prosperitatea în Europa.

***Cuvinte cheie**: Uniunea Europeană, Tratatul de la Maastricht, extinderea UE, țări candidate, integrare.*

THE PROSPECTS OF OTHER STATES ACCESSING THE EUROPEAN UNION

Abstract

This article examines the evolution of the European Union (EU) over the decades, highlighting four distinct stages in the formation of the community. From the establishment of the first European community in the 1950s to the significant expansion in 2004, the integration process has brought economic and social benefits to its mem- bers. The accession criteria were established in Copenhagen in 1993, emphasizing the importance of democracy and a market economy. The EU's expansion into the Western Balkans and Turkey has had a positive impact in promoting stability and European va- lues. However, the article acknowledges the challenges facing the EU, both internally and externally. In conclusion, the article emphasizes the importance of continuing the expansion process to strengthen peace and prosperity in Europe.

***Keywords**: European Union, Treaty of Maastricht, EU expansion, candidate countries, integration.*

Ideea de a crea o comunitate europeană este mult mai veche decât se putea crede. Totuși, aceasta a apărut și s-a dezvoltat furtunos, abia după ce Europa s-a pomenit fărâmițată de cele două mari războaie mondiale și , astfel, apăruse dorința de a crea o securitate pe plan internațional, care ar garanta o dezvoltare armonioasă tuturor statelor.

În general, Europa are o istorie destul de variată și bogată ce a contribuit la constituirea unei forțe europene ce evoluează și în prezent, iar forțele ei sunt îndreptate spre a se dezvolta în mai multe domenii și a ajuta și țările ce fac parte din această comunitate să se integreze cu succes, contribuind cu reforme în toate sferele sociale, economice și politice.

Uniunea Europeană, cunoscută la nivel mondial, a putut fi creată datorită unor premise care au fost inevitabile. Acest întreg proces s-a datorat în primul rând istoriei Europei, care a fost distrusă după cel de-Al Doilea Război Mondial, apoi fricii pericolului dinspre Est și desigur concilierii franco-germane. Din per- spectivă ideologică, ideea europeană și ideologia europenismului s-au constituit pe parcursul secolelor îndelungate și au contribuit la formarea

unei conștiințe, culturi și mentalități europene, fără de care, apariția Uniunii Europene ar fi fost imposibilă.

Procesul de integrare și unificare europeană, timp de șapte decenii a trecut prin mai multe faze și etape. Distingem patru etape ale constituirii acestui pro- ces:

- Prima etapă (din 1951 – mijlocul anilor 70), considerată "veacul de aur al Comunității". Etapa este semnificativă prin mai multe realizări importante: s-a constituit prima comunitate europeană – CECO, prin semnarea Tratatului de la Paris (1951-52), a fost constituită Comunitatea Economică Europeană (CEE) și Comunitatea EUROATOM, prin semnarea Tratatelor de la Roma (1957-58), a fost formată Uniunea Vamală, s-a format relativ reușit Piața Agrară Unică, a avut loc prima extindere europeană – la CEE au aderat trei noi membri: Marea Britanie, Danemarca și Irlanda;
- A doua etapă (mijlocul anilor 70 – începutul anilor 90), etapă caracterizată prin adoptarea programului de colaborare valutară și constituirea unui mecanism eficient de consultări. Etapa este marcată de anumite reușite, printre care lansarea sistemului monetar european, semnarea Actului Unic European, instituirea Băncii Europene pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD), semna- rea acordului Schengen, decizia de creare a Uniunii Europene, dar și de o primă etapă de o anumită criză, cunoscută sub numele de „scleroza europeană", care s-a caracterizat printr-un nivel diferențiat de dezvoltare a țărilor membre CEE și a statelor recent aderate;
- A treia etapă (din 1992 – 2004), caracterizată prin constituirea și evoluția Uniunii Europene. Etapa dată se evidențiază prin semnarea și intrarea în vigoare a Tratatului de la Maastricht, constituirea Uniunii Economice și Monetare, trecerea la valuta unică euro, au fost semnate Tratatele de la Amsterdam (1997-99) și de la Nisa (2001-2003);
- A patra etapă (2004-2007), numită și etapa contemporană, etapa în care a fost elaborat primul proiect al Constituției Europene și propus spre aprobare Tra- tatul de la Lisabona (2007 – intrat în vigoare în 2009) prin care se punea scopul de a consolida capacitatea de funcționare a UE prin sporirea eficienței instituțiilor comunitare.

Uniunea Europeană este plină de perspective, însă pentru ca acestea să fie îndeplinite trebuie să fie punctate anumite obiective după care aceasta acționează. Astfel, obiectivele Uniunii Europene sunt: a) promovarea progresului economic şi social (piaţa unică a fost instituită în 1993, iar moneda unică a fost lansată în 1999); b) afirmarea identităţii Uniunii Europene pe scena internaţională (prin ajutor umanitar pentru ţările care nu sunt membre, o politică externă şi de secu- ritate comună, implicare în rezolvarea crizelor internaţionale, poziţii comune în cadrul organizaţiilor internaţionale); c) instituirea cetăţeniei europene (care nu înlocuieşte cetăţenia naţională, dar o completează, conferind un plus de drep- turi civile şi politice cetăţenilor europeni); d) dezvoltarea unei zone de libertate, securitate şi justiţie (legată de funcţionarea pieţei interne şi în particular de li- bera circulaţie a persoanelor); e) înfiinţarea şi consolidarea dreptului comunitar (corpul legislaţiei adoptate de către instituţiile europene, împreună cu tratatele fondatoare).

Uniunea Europeană a fost creată pentru a consolida pacea, prosperitatea și valorile europene pe continent. Prin urmare, Uniunea Europeană este deschisă pentru toate țările democratice europene care își doresc să facă parte din comu- nitate.

Comunitatea Economică Europeană, înființată în anii 1950 și cunoscută în prezent sub numele de Uniunea Europeană, a avut inițial șase membri: Belgia, Franța, Germania, Italia, Luxemburg și Țările de Jos. În 1973, au devenit state membre Danemarca, Irlanda și Regatul Unit. Grecia a aderat în 1981, urmată de Spania și Portugalia în 1986. Austria, Finlanda și Suedia li s-au alăturat în 1995. În anul 2004, Uniunea a cunoscut cea mai mare extindere din istoria sa, odată cu aderarea Ciprului, Estoniei, Letoniei, Lituaniei, Maltei, Poloniei, Republicii Cehe, Slovaciei, Sloveniei și Ungariei. Trei ani mai târziu, în 2007, au aderat la Uniune Bulgaria și România. Croația a devenit stat membru la 1 iulie 2013, numărul membrilor fiind acum de 28.

La Consiliul European de la Copenhaga din 1993 Uniunea a făcut un pas decisiv către extindere, convenind ca „statele asociate din Europa Centrală și de Est să devină membri ai Uniunii Europene dacă o cerere este formulată în acest sens". Prin urmare, extinderea era mai degrabă o chestiune de timp. În ceea ce priveşte planificarea, Consiliul European a hotărât ca „aderarea să aibă loc de îndată ce ţările asociate au capacitatea să ducă la îndeplinire obligaţiile de stat membru prin satisfacerea condiţiilor economice şi politice stabilite". Tot cu această ocazie au fost formulate criteriile de aderare, cunoscute sub numele de „criteriile de la Copenhaga".

Pentru a deveni stat membru, o ţară candidată trebuie sa îndeplinească urmă- toarele condiții: 1) instituţii stabile care să garanteze democrația, statul de drept, respectarea drepturilor omului şi protecția minorităților; 2) o economie de piaţă funcţională, precum şi capacitatea de a face faţă presiunilor concurenţiale din piaţa internă; 3) capacitatea de a-şi asuma obligațiile de stat membru, inclusiv adeziunea la obiectivele politice, economice şi monetare ale Uniunii Europene.

După cum s-a subliniat în concluziile Consiliului European de la Madrid din 1995, calitatea de stat membru presupune de asemenea crearea condiţiilor pentru o integrare armonioasă prin adaptarea structurilor administrative. Oricât de impor- tant este ca legislația comunitară să fie transpusă în legislaţia naţională, este şi mai important ca această legislație să fie efectiv pusă în practică prin structuri admi- nistrative şi judiciare adecvate. Muntenegru, Albania, fosta Republică iugoslavă a Macedoniei, Serbia și Turcia sunt țări candidate. Sunt în curs de desfășurare nego- cieri de aderare cu Albania, Muntenegru, Serbia și Turcia. De asemenea, Comisia a recomandat deschiderea negocierilor de aderare cu fosta Republică iugoslavă a Macedoniei. Bosnia și Herțegovina și Kosovo sunt țări potențial candidate.

Negocierile de aderare se referă la capacitatea țării candidate de a-și asuma obligațiile care decurg din calitatea de membru. Ele se concentrează pe condițiile și calendarul în care țara candidată adoptă, pune în practică și aplică normele UE – aproximativ 100 000 de pagini. Normele ca atare nu sunt negociabile. Des- chiderea negocierilor de aderare este decisă de către Consiliul European la reco- mandarea Comisiei, odată ce țara candidată îndeplinește într-o măsură suficientă criteriile politice de la Copenhaga și, eventual, alte condiții.

Strategia de pre-aderare a fost proiectată pentru a pregăti ţările candidate pen- tru viitorul statul de stat membru al Uniunii Europene. Aceasta include Acordurile de asociere, Parteneriatele de aderare, asistența de pre-aderare, cofinanțarea de la instituțiile financiare internaționale, participarea la programele, agențiile şi comi- tetele UE, Programul național pentru adoptarea Acquis-ului, Rapoartele regulate de progres şi dialogul politic. Deși responsabilitatea pentru îndeplinirea criteriilor de aderare aparține exclusiv statelor candidate, Uniunea Europeană a contribuit substanțial în ceea ce privește eforturile de pre-aderare, prin diferite instrumente financiare prin care acordat statelor candidate fonduri nerambursabile.

Extinderea UE este atât în interesul statelor membre, cât și al țărilor în curs de aderare. Bunăoară, Europa se transformă într-un loc mai sigur și mai prosper, ce promovează democrația și libertățile fundamentale ale statului de drept și a pieței unice. Beneficiile pieței unice sunt considerabile: un nivel de trai mai ri- dicat generat de creșterea economică, bunuri de consum mai sigure, prețuri mai mici și o gamă mai largă de opțiuni în sectoare precum telecomunicațiile, servi- ciile bancare și transportul aerian, pentru a aminti doar câteva dintre acestea. Pe măsură ce UE se extinde, de aceste beneficii se bucură un număr tot mai mare de persoane. Alte avantaje ale extinderii sunt:

- Extinderea zonei de pace, prosperitate și stabilitate a UE spre Europa Centrală, de Răsărit și de Sud, care își va avea finalitatea ultimă în extinderea zonei de securitate europeană;
- Creșterea economică a pieței europene care adaugă la cei 370 de milioane de cetățeni alte 100 milioane, proveniți din PECOS, cu repercusiuni pozitive asu- pra dinamicii creării de noi locuri de muncă în toată Europa extinsă;
- Îmbunătățirea calității vieții cetățenilor UE prin extinderea politicilor de mediu, a noului spațiu de libertate, securitate și justiție;
- Fortificarea rolului UE în lume;
- Democratizarea spațiului ex-comunist, ex-socialist prin instaurarea regi- murilor democratice, a statului de drept, prin respectarea drepturilor fundamenta- le ale omului și a minorităților în toată Europa;
- Realizarea unor reforme economice profunde, liberalizarea economică, crearea unor economii de piață viabile și competitive, integrarea lor pe piața europeană și mondială.

În prezent politica de extindere continuă să aibă un efect stabilizator în Bal- canii de Vest și constituie un punct de sprijin pentru reformele democratice din Turcia. Această transformare politică determină schimbări reale pe teren. Aderarea Croației este cel mai bun exemplu în acest sens: sfâșiată de conflict cu numai două decenii în urmă, această țară este actualmente o democrație stabilă, capabilă să își asume obligațiile de stat membru al UE și să se conformeze normelor europene.

Desigur că pe lângă avantaje, Uniunea Europeană se luptă și cu anumite probleme de ordin intern și extern. Printre problemele de ordin intern se numără: lipsa Constituției; problemele legate de tranziția democratică în țările Europei de Est; probleme legate de extindere, vecinătate, de politica externă și de secu- ritate; probleme legate de integrarea și unificarea culturală europeană; confrun- tări de ordin confesional, a diferitor minorități. Problemele de ordin extern sunt următoarele: corelația dintre integrare și globalizare, influența și repercusiunile globalizării asupra proceselor integraționiste europene; probleme legate de locul și rolul UE pe arena internațională; probleme legate de competiția globală în care UE trebuie să facă față.

Concluzii: Uniunea Europeană este o entitate statală economică, politică, de securitate și de apărare, capabilă să se descurce în fața obstacolelor datorită politicilor și programelor sale. Construcția europeană a fost una din marile provocări ale sec. XX. După ce Europa a fost focarul unor mari civilizaţii, dar şi teatrul de desfăşurare a unor războaie devastatoare, europenii au înţeles în sfârşit că singura garanţie a securităţii colective este o organizare supranaţională. Această organizare socială inedită, realizată prin diminuarea progresivă a prerogativelor naţionale, a fost posibilă mai întâi datorită unificării vamale şi pieţei comune, urmată de

integrarea politică şi unirea monetară pentru ca, în final, să se ajungă la o nouă identitate colectivă, anume cetăţenia europeană.

Extinderile succesive au jucat un rol esențial în garantarea democrației și asi- gurarea stabilității în Europa. Acest lucru a fost evidențiat de membrii comitetu- lui care a acordat Uniunii Europene Premiul Nobel pentru Pace în 2012. Această transformare politică determină schimbări reale pe teren. Aderarea Croației este cel mai bun exemplu în acest sens: sfâșiată de conflict cu numai două decenii în urmă, această țară este astăzi o democrație stabilă, capabilă să își asume obligațiile de stat membru al UE și să se conformeze normelor europene.

Referințe bibliografice;

1. EȘANU, Rodica; GORAȘ-POSTICĂ, Viorica; GROSU, Vitalie; SCLI- FOS, Lia; SOLOVEI, Rodica; VASILESCU Grigore. Integrare europea- nă pentru tine. Chișinău, 2009
2. UNIUNEA EUROPEANĂ. Extinderea valorilor și normelor europene la mai multe țări. Luxemburg, 2014
3. PASCARIU, Carmen Gabriela. Integrare economică europeană. Suport de curs. Filosofia Integrării Europene. Curs universitar.
5. ILAȘCIUC, Andrei. Programe și strategii europene
6. BÎRZEA, Cezar. Politicile și instituțiile Uniunii Europene. București, 2000
7. URBAN, Eugen. ABECEDAR European. Agenția Monitor Media, 2007
8. NEAGU, Cornelia. Note de curs – Istoria construcției europene. 2006
9. Politica de extindere a UE. [online]. Disponibil: https:// www.consilium.europa.eu/ro/policies/enlargement/